

Posudek oponenta

Alena Nová, *Zámek Vimperk. Stavební úpravy a výzdoba zámku za Jáchyma Novohradského z Kolowrat* (bakalářská práce), Ústav estetiky a dějin umění FF JU, České Budějovice 2015, 91 s., 64 obr.

Alena Nová si pro svou bakalářskou práci vybrala závažné téma zámku ve Vimperku. Jako svůj cíl postulovala přispění „*k poznání stavební historie a výtvarné kultury zámku za rodu Novohradských z Kolowrat na počátku 17. století*“ (s. 7). Takto vágně postavená otázka v jádru práce vzbuzuje pochybnosti: co myslí autorka pojmem „*výtvarná kultura*“? Jak hodlá přispět k poznání stavební historie, zejména vzhledem k dosavadním vysokoškolským pracím věnovaným zámku, jejichž autorky si kladly podobné cíle (BP Lenky Malagové, DP Petry Kašparové)? Zvolené téma je naprosto relevantní, od studentky dějin umění bych však očekával preciznější formulování výchozích otázek ve smyslu zkoumání autorství, datace a zvláště kontextualizace získaných poznatků.

Základní široce postavená otázka vedla slečnu Novou k přehledné výstavbě textu, v jehož pěti kapitolách, doplněných úvodem a závěrem, se postupně na základě dostupné literatury zabývá historií objektu a představuje objednavatele. Jádrem BP je velmi podrobný popis stavu zámeckého areálu a jeho výzdoby, v němž Alena Nová zúročila svou hlubokou znalost objektu. Za hlavní autorčin přínos pokládám pokus o ikonografickou analýzu fragmentárně odkryté malířské výzdoby. Jak si však dobře sama uvědomuje, hodnocení případného ikonografického programu závisí na odkrytí dalších částí maleb na stěnách i na cenných záklopových stropech. V závěru se slečna Nová, mimo shrnutí dříve uvedených poznatků, zamýšlí nad možnostmi budoucího využití památky.

Z úvodních poznámek vyplývají následující otázky. Proč se autorka, v souladu se svou odborností, nezaměřila na tradiční umělecko-historické problémy? Proč soustavněji nehledá jihočeské a středoevropské analogie staveb a maleb? Ojedinelé odkazy na výzdobu českokrumlovského zámku (s. 37, 43) ukazují, že právě komparace by mohla být pokladem pro hlubší interpretaci či určení autorství. In margine, hledat analogii v o půl století mladších Lnářích není na místě, naopak srovnávání s malovanou a štukovou výzdobou Kratochvíle (popřípadě s telečskými stropy, výzdobou třeboňské či zvikovské erbovní světnice, zámek v Bechyni aj.) by mohlo být přínosné (s. 44). V této souvislosti se sluší doplnit, že by bylo vhodné nespolehat se ve výkladech o renesanční malbě jen na online pomůcku Pavla Panocha (jakkoliv záslužnou), ale opřít se i případové studie. Jako srovnávací materiál se přímo nabízí zasvěcený rozbor Ondřeje Jakubce o současných malbách Jana Zrinského ze Serynu na Rožmberku, respektive klasické studie Milady Lejskové Matyášové a Jarmily Krčálové. Prvním stupněm nového zhodnocení vimperské výzdoby by po mém soudu nemělo být pouhé shrnutí dosavadních poznatků, ale tradiční vyhledání ikonografických předloh. S využitím bohatých online zdrojů jde dnes nesrovnatelně jednodušší úkol, než v době pionýrských průzkumů Lejskové Matyášové a Krčálové. Jakkoliv je vimperská výzdoba odkryta jen torzálně, přinejmenším v několika případech by bylo možné předlohy dohledat (fragmenty fresek v sále dolního zámku – detaily medailonů v okenních špaletách, detaily ze záklopového stropu – lovecké scény, antikizující postavy). Ačkoliv otázku autorství výmalby nejspíš prozatím nelze rozřešit, očekával bych, že si ji autorka alespoň položí. V tomto směru se zamyslela pouze, velmi paradoxně, v úvodu: Alena Nová oprávněně předpokládá, že „*šlo o kvalitní malíře s dlouholetou praxí*“ (s. 7). O důvod víc k hledání předloh, analogií a hypotetického autorství!

Podobně bych od studentky dějin umění očekával zájem o kontext pozoruhodné zahrady s arkádovou chodbou při dolním zámku. Z jakých vzorů mohla realizace zahrady a chodby vycházet (vzpomeňme například na dolnorakouský Rosenburg)? Kdo mohl být autorem architektury, kde jej mohl stavebník získat? Mimo dolní areál to platí i pro kolovratský trakt v horním zámku. Proč Alena Nová tvrdí, že jde o raně barokní fasádu (s. 30)? Proč si nepoloží otázku po jejím autorovi (a důvodech jeho volby ze strany stavebníka?), proč nehledá analogie jejího utváření? Právě kladení takových otázek a nalezení případných odpovědí by bylo kýženým příspěvkem k poznání stavební historie objektu.

Mimo těchto závažnějších připomínek lze autorce položit dílčí otázky: v čem pokládá „*renesančně-barokní ráz zámku za setřelý*“ (s. 18)? V čem spočívají omezení užívání

dendrochronologie pro dataci stavebních úprav? Nakolik lze uplatnit Kubešovu typologii ikonografických konceptů výzdoby sálů, vystavěnou na barokním materiálu,¹ na vimperský případ (s. 32–33)? Z jakých památkových teorií vychází upřednostňování vrstev výzdoby s nejvyšší památkovou a umělecko-historickou hodnotou (s. 33–34)? Jaký je názor autorky na možnost ztotožnění veduty na záklopovém stropě s vimperským zámekem (s. 35)?

Ocenit je třeba plynulý a gramaticky korektní text, jen ojediněle narušovaný stylistickými neobratnostmi (s. 20, anakolut na s. 27, opakované užívání „ranně“ místo „raně“, s. 7, 33). Snad jen opakování marxisticky zatíženého pojmu „feudál“-„feudální“ vzbuzuje mírné rozpaky a prozrazuje autorčinu závislost na starší literatuře (s. 7, 12, 13, 16, 25). Kladně vnímám i korektní úpravu poznámkového aparátu, naopak mi není jasné, proč slečna Nová v soupisu literatury neuvádí u časopiseckých a sborníkových studií odkazy na strany. Z hlediska práce s literaturou by bylo na místě nespolehat na faktograficky nespolehlivou popularizační práci Milana Svobody, ale raději sáhnout k fundovanějším (a stejně čtivým) pracím Jaroslava Pánka.

Celkově lze práci Aleny Nové hodnotit jako vcelku zdařilou, odpovídající požadavkům na kvalifikační práci daného stupně. Autorka prokázala schopnost práce s odbornou literaturou a kompetenci k sepsání souvislého textu. Bylo by však žádoucí, aby si mimo popis slečna Nová kladla přesnější otázky. Bakalářskou práci přesto bez rozpaků **doporučuji k obhajobě** s hodnocením **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích, 16. května 2015.

Jan Ivanega

¹ Kubeš doslova sestavuje „Pokus o typologii ikonografických programů hlavních sálů období baroka“. Jiří Kubeš, Hlavní sál – sebereflexe šlechty ve výzdově společenských místností venkovských rezidencí (na příkladě českých zemí 17. a první poloviny 18. století), *Česko-slovenská historická ročenka* 2005, s. 31–59, zde s. 43.